

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

49526

Aşağıdaki sorularımın, **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri'de yurttaşların yaşam hakkını, geçim kaynaklarını, temel hak ve özgürlüklerini, ekolojik varlıklarını ve yerel demokratik katılım imkânlarını etkileyen sorunlar uzun yıllardır devam etmektedir. Güvenlik odaklı uygulamalar, ekonomik yoksulluk, kronik işsizlik, mera ve yayla alanlarına erişim, ulaşım güvenliği, madencilik faaliyetleri, orman alanlarındaki tahribat, katı atık yönetimi ve sosyal hizmetlere erişim gibi sorunları farklı tarihlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine getirdik. Ancak ilgili bakanlıkların yanıtlarında çoğu kez somut sorunların çözümünden ziyade mevzuat hükümlerine, genel uygulamalara ve mevcut proje başlıklarına yer verilmektedir. Bu nedenle Hakkâri'deki sorunların somut veriler, bütçeler, denetimler ve çözüm takvimleri üzerinden ele alınması gerekmektedir.

Yüksekova'ya bağlı Beşbulak köyünde yayla ve mera alanlarının kullanımına ilişkin sorunlar, hayvancılıkla geçinen yurttaşların doğrudan geçim kaynaklarını ilgilendirmektedir. Mera ve yaylalara erişimde yaşanan fiili engeller, yalnızca idari bir sorun değil, üretimin ve kırsal yaşamın sürdürülebilirliği bakımından ekonomik ve sosyal bir sorundur. Dağlıca köyü ve bağlı mezralarda güvenlik gerekçesiyle uygulanan kısıtlamaların ise seyahat ve yerleşme hürriyeti başta olmak üzere tarım, hayvancılık ve günlük yaşam üzerindeki etkilerinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Hakkâri-Van karayolunda meydana gelen ağır trafik kazaları, çığ tehlikesi, heyelan ve altyapı yetersizlikleri bakımından yalnızca sürücü kusuruna dayalı açıklamalar yeterli değildir. Karayolunun teknik güvenliği, riskli güzergâhlar, çığ önleme sistemleri, bakım faaliyetleri ve gerçekleştirilen yatırımların somut sonuçları birlikte değerlendirilmelidir. Bakanlık 2026 yılında Hakkâri'nin ulaşım ve haberleşme altyapısına son 24 yılda 73 milyar liranın üzerinde yatırım yapıldığını açıklamıştır; bu yatırımın güvenlik ve risk azaltma sonuçlarının da ölçülmesi gerekmektedir.

Ekolojik alanda Bakanlığın bize verdiği son yanıtta, 2020-2025 döneminde Hakkâri'de 129 maden ruhsatı verildiği, bunların 90'ının aktif olduğu, 119 arama ve 41 işletme ruhsatı bulunduğu, 2024 yılında ise 12 ruhsatta üretim gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Aynı yanıtta ruhsat sahiplerine ilişkin bazı bilgilerin ticari sır gerekçesiyle açıklanmadığı ifade edilmiştir. Bu durum, Cilo ve Sat Dağları, meralar, su havzaları ve diğer hassas ekolojik alanlar üzerindeki kümülatif etkilerin kamu yararı ve ekolojik güvenlik açısından ayrıca değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Derecik'in Xoşnav köyünde orman kesilerek askeri alanlara taşındığı yönündeki iddialar da etkin biçimde araştırılmalıdır.

Akçalı'daki entegre katı atık tesisinin heyelan nedeniyle zarar görmesi sonrasında ortaya çıkan atık yönetimi ve halk sağlığı sorunu kalıcı çözüm gerektirmektedir. Bakanlığın 8 Haziran 2026 tarihli açıklamasında tesisin tamamen zarar gördüğü ve risklerin azaltılması, yeniden projelendirme, taşınma ve doğaya kazandırma süreçleri için saha çalışmalarının sürdüğü belirtilmiştir.

Çalışma ve sosyal hizmetler bakımından TÜİK'in 2025 verilerinde Hakkari'nin işsizlik oranının yüzde 13,8, istihdam oranının yüzde 32,9 ve işgücüne katılma oranının yüzde 38,1 olması, il özelinde güçlü ve sürekli istihdam politikalarına ihtiyaç bulunduğunu göstermektedir. Genç işsizliği, kadınların yoksulluk ve ekonomik dışlanma riski, sosyal hizmetlere erişim ve intihar vakaları birlikte ele alınmalıdır.

Yerinden yönetim, demokratik katılım, ekolojik adalet, toplumsal cinsiyet eşitliği ve barışçıl yaşam koşulları Hakkari'deki sorunların çözümünde birbirinden kopuk başlıklar olarak değil, yurttaşların bütünlüklü yaşam hakkının unsurları olarak değerlendirilmelidir. Bu yaklaşım, yalnızca idari işlemlerin açıklanmasını değil, sonuç üreten kamusal politikaların hesap verebilirliğini de gerektirir.

Bu çerçevede ilgili bakanlıkların Hakkari'de yaşanan sorunları yalnızca mevzuat hükümleriyle açıklamak yerine; sorunun kapsamını ortaya koyan verileri paylaşması, kamu kaynaklarının kullanımını açıklaması, sorumluluk alanlarını belirlemesi ve yurttaşların yaşam koşullarını iyileştirecek somut adımları takvimlendirmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Akçalı köyündeki entegre katı atık tesisinin heyelan nedeniyle tamamen zarar görmesinin ardından Bakanlığınızca kaç teknik inceleme ve saha denetimi gerçekleştirilmiştir? Sonuçları nelerdir?
2. Tesisin kullanılamaması nedeniyle Hakkâri merkezde biriken veya uygun biçimde bertaraf edilemeyen atıkların çevre ve halk sağlığı açısından oluşturduğu risklere ilişkin bir değerlendirme yapılmış mıdır?
3. Bakanlığınızın 8 Haziran 2026 tarihli açıklamasında risklerin azaltılması, yeniden projelendirme, taşınma ve doğaya kazandırma çalışmalarının sürdüğü belirtilmektedir. Kalıcı çözüm hangi model üzerinden gerçekleştirilecektir ve tamamlanması için öngörülen tarih nedir?
4. Yeni katı atık yönetimi çözümü için ayrılan bütçe ne kadardır? Bu bütçenin ne kadar kullanılmaktadır?
5. Hakkari'de maden, yol, enerji, askeri tesis ve diğer büyük ölçekli faaliyetlerin su, toprak, orman ve biyoçeşitlilik üzerindeki kümülatif etkisini izleyen bütüncül bir çevresel izleme programı bulunmakta mıdır?
6. Hakkari'de ekolojik tahribat iddiaları konusunda yurttaşlar, meslek örgütleri ve yerel kurumlar tarafından Bakanlığınıza yapılan başvuru ve şikâyetlerin sayısı kaçtır? Kaçı için inceleme başlatılmıştır?
7. Hakkari'de çevresel karar alma süreçlerine halkın, belediyelerin, meslek örgütlerinin, kadın ve gençlik örgütlerinin katılımını sağlayan mekanizmalar nelerdir?